

**Toelichting septembercirculaire gemeentefonds 2024
Z/24/091446/xxx**

Inleiding/samenvatting

Op 17 september jongstleden is de septembercirculaire 2024 van het gemeentefonds gepubliceerd. De voornaamste ontwikkelingen zijn de verwachte toevoeging voor 2024 vanuit het BTW-compensatiefonds, de introductie van de aparte indexatiemethodiek van de Wmo en een bijstelling van het accres. De septembercirculaire geeft ten opzichte van de ramingen in de begroting (stand meicirculaire) voor 2024, 2025 en 2026 een voordeel, 2027 en 2028 geven een nadeel. Voor 2024 is sprake van een netto voordeel van € 112.000, voor 2025 van € 545.000 en voor 2026 van € 293.000. Voor 2027 is sprake van een netto nadeel van € 141.000 en voor 2028 van € 432.000.

Via de Najaarsnota en de Nota van Wijzigingen wordt uw raad geïnformeerd over de gevolgen en verwerking van de septembercirculaire.

Het verschil tussen de septembercirculaire 2024 en de meicirculaire 2024 is als volgt:

bedragen * € 1.000, + = voordeel, - = nadeel	2024	2025	2026	2027	2028
Stand na meicirculaire 2024	42.888	44.817	42.662	42.864	43.665
MUTATIES SEPTEMBERCIRCULAIRE:					
Uitkeringsfactor, waarvan	441	163	118	54	10
1 Accresontwikkeling	-25	163	118	54	10
2 Voorschot BCF-plafond	467	0	0	0	0
Ontwikkeling uitkeringsbasis, waarvan	-153	400	171	-189	-440
3 Hoeveelheidsverschillen	99	562	299	-61	-277
4 Ontwikkeling uitkeringsbasis	-252	-163	-128	-128	-163
Taakmutaties, in totaal	-14	-11	502	574	665
5 Digitaal stelsel omgevingswet	-15	-20	-24	-28	-33
6 Besparingsverlies jeugd	0	0	437	430	439
7 Indexatie WMO	0	0	85	168	254
8 Overige taakmutaties	1	9	4	4	4
IU/DU/SU, waarvan	49	147	141	26	22
9 Wet betaalbare huur	29	41	35	19	15
10 Alleenverdienersproblematiek	17	0	0	0	0
11 Openbare bibliotheken	0	100	100	0	0
12 Overige IU/DU/SU	3	6	6	6	7
Stelposten	-165	0	-7	-4	-5
13 Vrijval BCF	-165	0	0	0	0
14 Jeugdzorg	0	0	-7	-6	-7
15 Herverdeeleffect gemeentefonds	0	0	0	1	2
Bruto voordeel (+) / nadeel (-)	158	698	926	460	253
Stand na septembercirculaire 2024	43.046	45.515	43.588	43.325	43.918

Uitkeringsfactor

Ad 1. Accresontwikkeling in de septembercirculaire 2024

In de septembercirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor het jaar 2025 en verder. De geactualiseerde accresraming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Planbureau (CPB). Het volumedeel is voor de jaren 2025 t/m 2028 naar beneden bijgesteld. Het prijsdeel op basis van het bbp van het lopende jaar is wel omhoog bijgesteld voor 2025 t/m 2028. Voor 2024 is dit al vastgezet in de meicirculaire, afgelopen jaren is gebleken dat de werkelijke inflatie hoger uitvalt dan de compensatie zoals gegeven in de meicirculaire. Dit verschil wordt in de septembercirculaire niet gecompenseerd.

Door het Rijk is na publicatie van de septembercirculaire aangegeven dat het volumedeel van het accres niet correct is verwerkt in deze circulaire. Het nominale deel wordt sinds vorig jaar gebaseerd op een 8-jaars gemiddelde van t-9 t/m t-2. Het CBS heeft de volumeontwikkeling in

deze periode opwaarts bijgesteld. Dit is echter niet meegenomen in de circulaire met een te laag accres als gevolg. Meer informatie wordt verwacht in de decembercirculaire 2024, het Rijk geeft aan deze mutatie boekhoudkundig te verwerken bij haar Voorjaarsnota 2025. Dit zou dan moeten leiden tot een positief effect voor de gemeenten.

Ad 2. Voorschot BCF-plafond 2024

In 2024 bedraagt het totale BCF-plafond voor gemeenten € 4,3 miljard. Bij overschrijding van het plafond wordt het verschil terug in het gemeentefonds gestort, bij overschrijding volgt een uitname van het gemeentefonds. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte over- of onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op dat kalenderjaar volgt de afrekening van de over- of onderschrijding. In de septembercirculaire wordt uitgegaan van een onderschrijding van het plafond van € 447 miljoen. Het aandeel van Voorschoten hierin is ca. € 467.000. Met het ontvangen van het voorschot kan de stelpost opgenomen voor 2024 van € 165.000 vervallen.

Ontwikkeling uitkeringsbasis

Ad 3. Hoeveelheidsverschillen

Ad 4. Ontwikkeling uitkeringsbasis

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit een vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (aantal x hoeveelheid). De som van deze producten wordt de uitkeringsbasis genoemd. Aanpassingen op het aantal of het gewicht zorgen voor een verschil ten opzichte van een eerdere raming. Dit worden ook wel hoeveelheidsverschillen genoemd. In deze circulaire zitten zowel aanpassingen op de aantallen als de gewichten.

De grootste afwijking wordt veroorzaakt door de maatstaf 'Huishoudens met laag inkomen boven drempel'. Deze maatstaf heeft al eerder voor grote (negatieve) verschillen gezorgd. In de meicirculaire 2024 is gemeld dat voor 2025 uitgegaan zal worden van een tweejarig gemiddelde en voor 2025 en verder van een driejarig gemiddelde. Het tweejarig gemiddelde zal worden berekend op basis van t-2 en t-3, het driejarig gemiddelde op basis van t-2, t-3 en t-4. Het hanteren van een gemiddelde dempt voor Voorschoten het effect van de recente negatieve bijstelling van het aantal huishoudens met laag inkomen.

Verder zijn de maatstaven die op de betaalspecificatie van het Rijk statuscode 3 'definitief' hebben bijgewerkt.

Taakmutaties

Ad 5. Digitaal stelsel omgevingswet

De gemeenten dragen als collectief 70% bij aan de kosten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). Vanaf 2020 is deze bijdrage al uit het gemeentefonds gehaald en toegevoegd aan de begroting van het Rijk. Met deze mutatie wordt de bijdrage structureel verhoogd. Dit betekent een nadeel voor de gemeenten.

Ad 6. Besparingsverlies jeugd

Het kabinet Rutte IV heeft een taakstelling jeugd opgelegd waar een inspanningsverplichting van het Rijk tegenover staat. Deze besparing oplopend tot structureel € 511 miljoen is in mindering gebracht op de middelen jeugdzorg, het Rijk is hier echter volledig verantwoordelijk voor. Voor 2025 is de besparing in de meicirculaire al vervallen omdat deze niet haalbaar bleek. Door het nieuwe kabinet Schoof is gekozen om deze besparing in zijn geheel te laten vervallen. Dit betekent een toevoeging aan de algemene uitkering ter hoogte van dit bedrag. Omdat het Rijk de verantwoordelijk droeg voor deze besparing heeft Voorschoten in de begroting gekozen om een stelpost op te nemen van lagere lasten jeugd. Met het vervallen van de besparing vervalt deze stelpost ook. Per saldo is deze mutatie dus budgettair neutraal.

Ad 7. Indexatie Wmo demografie

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten voor de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend op een besluit hierin stelt het Rijk in deze circulaire vanaf 2026 middelen hiervoor beschikbaar.

Ad 8. Overige taakmutaties

Dit betreft alle overige taakmutaties met een effect van minder dan € 10.000.

Integratie-uitkeringen (IU's)/ decentralisatie-uitkeringen (DU's) en suppletie-uitkeringen (SU's)

Ad 9. Wet betaalbare huur

Met de Wet betaalbare huur wordt de geldende Wet goed verhuurderschap gewijzigd, hierdoor krijgen gemeenten de bevoegdheid om toezicht te houden en handhaven op te treden. Om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het nieuwe wetsvoorstel worden middelen beschikbaar gesteld door het Rijk. Hiervan is een deel incidenteel voor de implementatie en een deel structureel voor het ontvangen en behandelen van meldingen die binnenkomen door het wetsvoorstel.

Ad 10. Alleenverdienersproblematiek

Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Dit gaat bijvoorbeeld om gemiste huur- en zorgtoeslag. Via deze DU ontvangen gemeenten budget om deze bijzondere bijstand te kunnen verstrekken. Wanneer de definitieve aantallen bekend zijn wordt het budget mogelijk bijgesteld.

Ad 11. Openbare bibliotheken

In 2023 en 2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna gaat een wettelijke zorgplicht ingevoerd worden ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak gaan gemeenten een structurele bijdrage ontvangen via het gemeentefonds. Om de periode tussen de specifieke uitkering en de structurele bijdrage te overbruggen en zich op de zorgplicht voor te bereiden wordt deze DU uitgekeerd. De uitkering betreft minimaal € 100.000. Voorschoten zal deze ontvangen in 2025 en 2026.

Ad 12. Overige IU/DU/SU

Dit betreft alle overige IU/DU/SU met een effect van minder dan € 10.000.

Stelposten

Ad 13. Vrijval BCF

Voor de toelichting op het BCF en de stelpost wordt u verwezen naar ad 2.

Ad 14. Jeugdzorg

Dit betreft een actualisatie van de nog te ontvangen gelden jeugd op basis van de uitkering ontvangen voor het jaar 2025.

Ad 15. Herverdeeleffect gemeentefonds

Dit betreft het gelijktrekken van de stelpost herverdeeleffect gemeentefonds met het opgenomen bedrag in de begroting.

Mutaties met gevolgen voor de uitgaven

Het in de eerste tabel berekende bruto effect van de septembercirculaire wordt voor diverse posten gecorrigeerd. De stelpost voor besparingsverlies jeugd moet vervallen. Verder leiden de ontvangen middelen voor de wet betaalbare huur, de kinderopvang Sociaal Medische Indicatie, de indexatie WMO demografie, de alleenverdienersproblematiek, de participatie en de openbare bibliotheken tot uitgaven van gelijke hoogte. Hiervoor dienen dus lasten opgenomen te worden

in de begroting. De bijstelling van de stelpost voor het herverdeeffect gemeentefonds heeft al plaatsgevonden in de begroting. Deze dient in de septembercirculaire een budgettair neutraal effect te hebben. Verwerking van deze posten leidt tot het volgende netto effect:

* € 1.000, + = voordeel, - = nadeel	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto effect na septembercirculaire	158	698	926	460	253
Mutaties met gevolgen voor uitgaven gesplitst in:	-46	-153	-633	-602	-685
Al opgenomen in begroting	-	-	-0	-1	-2
Taakmutaties	-	-6	-492	-575	-661
IU/DU/SU	-46	-147	-141	-26	-22
Netto effect na septembercirculaire	112	545	293	-141	-432

Meerjarenperspectief

De effecten van de septembercirculaire 2024 worden integraal verwerkt in de Najaarsnota 2024 en de Nota van Wijzigingen 2025-2028. In de Nota van Wijzigingen wordt u geïnformeerd over het actuele begrotingssaldo.

Mededelingen

Na publicatie van de septembercirculaire is het Rijk met aanvullend bericht gekomen over een onjuistheid met betrekking tot de accresberekening voor de jaren 2025 t/m 2028. Zie hiervoor ook ad 1. Accresontwikkeling. Het Rijk geeft aan zo snel mogelijk te informeren over de juiste bedragen, dit zal echter te laat zijn voor verwerking in de Nota van Wijzigingen. Meer informatie wordt in ieder geval verwacht in de decembercirculaire 2024, boekhoudkundige verwerking wordt pas verwacht in de meicirculaire 2025.